
Anatomické muzeum 1. LF UK disponuje unikátní sbírkou srovnávací anatomie

Anatomické muzeum 1. LF UK disponuje unikátní sbírkou srovnávací anatomie

Letos poprvé otevřela 1. lékařská fakulta UK během Pražské muzejní noci své [Anatomické muzeum](#), které se nachází v blízkosti Karlova náměstí. Zájem o něj byl veliký a z kapacitních důvodů se všichni zájemci dovnitř ani nedostali. Proto jsme se rozhodli vám tuto světově unikátní expozici představit na stránkách iFora.

Kdo jde do muzea s úmyslem zhlédnout panoptikum, bude zklamán. Nenajdete tu obličej se třema očima ani trpaslíky naložené do lihu. „Toto muzeum bylo od počátku koncipováno jako muzeum srovnávací anatomie – umožňuje tedy porovnání stavby těla různých živočichů s tělem člověka,“ vysvětluje přednosta Anatomického ústavu [prof. MUDr. Karel Smetana, DrSc.](#)

Trochu historie

První sbírku anatomických preparátů na pražské lékařské fakultě založil v 18. století František Josef Du Toy, pražský rodák, který se za pobytu v Lipsku a zejména v Leidenu naučil Ruyschově technice nástřikových preparátů. Protože se preparáty provedené touto technikou, vzhledem ke složení nástřikové hmoty převážně z různých obarvených tuků, po nějaké době spontánně rozpadaly, bylo třeba původní sbírku průběžně obměňovat a doplňovat.

Velkým množstvím preparátů do sbírky přispěl vedoucí anatomického ústavu J. G. Ilg, který také bývá označován za zakladatele muzea. Zmínit musíme rovněž osobnost prof. Vincence A. Bochdalka, který v roce 1821 přivezl z cesty po Skandinávii velké množství srovnávacího materiálu, celkem se jednalo o tři stovky skeletů a mokrých preparátů. Prof. Bochdalek se také zasloužil o získání cenných materiálů od firmy V. Frič a z uhynulých zvířat zoologických zahrad. Do sbírky přispěla i řada mecenášů.

Dnes už je příjem nových exponátů z důvodu velmi přísné legislativy při nakládání s ostatky jak lidskými, tak ohrožených druhů živočichů, jen minimální. Nynější podobu expozici, stejně jako expozici nedalekého Stomatologického muzea, dal prof. Václav Seichert.

Od kostí po srdce

V současnosti čítá muzeum 2 068 katalogizovaných položek, přičemž vystavena je z prostorových důvodů jen velmi malá část. Zbytek je uložen v depozitu a slouží čistě pro vědecké účely. Nejrozsáhlejší část sbírky je zaměřena na normální anatomii člověka – tvoří ji řezy orgány, preparáty zhotovené anatomickou pitevní technikou, odlitky dutin orgánů, kosti, modely či plastinované preparáty. Další část se věnuje srovnávací anatomii a obsahuje kostry a orgány zástupců všech tříd a řádů obratlovců.

Bohužel ne všechny exponáty bylo možné pro účel tohoto článku vyfotografovat. Podle legislativy bychom museli u lidských exponátů získat souhlas jejich „majitele“, na což se při tvorbě sbírky samozřejmě nemyslelo. Ochuzeni tedy zůstanete o velice působivé plastinované orgány, jako je žaludek, srdce nebo děloha, které pocházejí od dárců, jež se rozhodli věnovat své tělo na vědecké a vzdělávací účely. „Náš ústav je jeden z mála v Česku, který orgány plastinuje, a to až přibližně do velikosti hlavy. Větší plastinace by byla finančně velmi nákladná,“ upozorňuje Karel Smetana. Vyfotografovat si nemůžete ani staré nástřikové preparáty cév, což byla jedna z nejběžnějších metod konzervace v 19. století.

Sbírka slouží primárně k výukovým a vědeckým účelům, zejména studentům lékařství a příbuzných oborů a to jak na lékařských fakultách, tak na Přírodovědecké fakultě UK. Veřejnosti je přístupná po předchozím objednání. „Preferujeme spíše větší skupiny zájemců například z řad škol,“ říká profesor Smetana. Důvodem je nedostatek průvodců, kteří by se mohli návštěvníkům věnovat. Všichni odborníci se totiž o muzeum starají vedle své vědecké a pedagogické práce, přičemž dost času jim zabere i péče o jednotlivé exponáty. U tzv. mokrých exponátů je potřeba dolévat konzervační tekutinu, kostry je potřeba odprašovat a opravovat, co v důsledku gravitace odpadlo. Pro většinu jsou však aktivity spojené s fungováním muzea celoživotní zálibou a koníčkem. I tak je provoz muzea nákladný a kromě 1. lékařské fakulty přispívá na jeho činnost i společnost Dětská kardiologie MUDr. Anny Trojanové a farmaceutická společnost Sanofi Aventis.